

Research Paper

Analysis of Physical and Economic Situation in Rural Areas in Relation to the Quality of Life of Villagers (Case study of Villages in Kermanshah)

Shahram Darogri¹, Parvaneh Zivyar^{2*}, Alireza Estelaji³

1. PhD student in Geography and Rural Planning, Research Sciences Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Yadgar Imam Khomeini Unit, Shahr Ray, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Professor of Geography and Rural Planning, Yadgar Imam Khomeini Unit, Shahr Ray, Islamic Azad University, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

PP:492-505

Use your device to scan and
read the article online

Keywords:

*Kermanshah city,
Economy, Infrastructure,
Physical, Quality of Life.*

Abstract

The present study has been done by examining the important options of economic and physical indicators of rural areas of Kermanshah city in order to analyze and evaluate the quality of life of villagers. The purpose of this article is the effect of quality of life indicators from the perspective of villagers with a modeling and structural equation approach. The present research is applied research in terms of purpose and descriptive-correlational research in nature. Using Cochran's formula, the statistical sample of 350 heads of households was determined. These numbers were selected by simple random sampling method. Data analysis was performed using SPSS software and structural equation modeling (SEM). The results obtained from the study show that the level of satisfaction with the quality of life of villagers in Kermanshah is not in good condition; Because according to economic indicators, the coefficient of having a suitable income, meeting the basic needs of life, the employment situation in rural areas has been unsuitable. Regarding the quality level of infrastructure, the ratio of electricity, telephone and radio and television antennas is in favorable condition and other indicators such as access to communication, access to safe drinking water, fuel distribution station and access to financial and credit services Poorly rated. And other indicators such as resistance to natural hazards, use of resistant materials, aesthetic shape and form, separation of livestock, waste collection methods, have not been favorable conditions.

Citation: Darogri, S., Zivyar, P., & Estelaji, A. (2023). **Analysis of Physical and Economic Situation in Rural Areas in Relation to the Quality of Life of Villagers (Case study of Villages in Kermanshah).** *Geography(Regional Planning)*, 13(51), 492-505.

DOI: 10.22034/JGEOQ.2023.259610.2834

DOR: 20.1001.1.22286462.1402.13.51.30.2

* **Corresponding author:** Parvaneh Zivyar, **Email:** zivyar@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

The quality of life in rural areas is influenced by various factors, including suitable employment and income, optimal access to various public services and facilities such as education, healthcare, recreation, and administrative services, stable security, affordable housing, cost-effective public transportation, clean and affordable energy, and a healthy environment. Enhancing the quality of life in rural areas represents a fundamental process that can contribute to the improvement and increased engagement of residents in governance. Consequently, planners and policymakers are now giving more attention to this aspect. The research problem focuses on identifying and elucidating the factors that impact the quality of life in rural areas of Kermanshah, marking it as a matter of significant importance. The primary objective of this study was to address the fundamental question: Which economic and physical factors exert the most substantial influence on the quality of life for villagers in the examined city? The final model for measuring and estimating the latent variable of quality of life, serving as the principal dependent variable in the research, was developed and assessed based on two hidden scales: economic and physical indicators. This was done using twenty-eight observed variables, each comprising distinct items.

Methodology

The present study constitutes applied research in terms of its objective and is characterized as descriptive-correlational research in terms of its nature. Cochran's formula was employed to calculate the statistical sample size, leading to an estimated sample size of 350 households. Subsequently, questionnaires were distributed among 26 villages within the city using a simple random probability sampling method. The questionnaire comprises two sections. The first section pertains to the personal characteristics of the respondents, encompassing gender, age, educational level, occupation, household count, and income. The second section is dedicated to assessing the quality of life indicators (economic and

physical) among the respondents and was structured using a five-level Likert scale (ranging from very poor = 1 to very good = 5). The questionnaire's formal and content validity were confirmed through the expert opinions of university professors, and necessary revisions were made in multiple stages. To ensure compliance with methodological principles and technique, as well as to measure the questionnaire's reliability in its compilation and setup, the Cronbach's alpha method was employed in SPSS. The results affirm that the questionnaire exhibits high reliability, with a total reliability coefficient of 0.886. To analyze the collected data, the Structural Equation Model (SEM) was employed.

Results and Discussion

The research findings revealed significant shortcomings in the employment and income quality for residents in the studied community (Table 2). Employment, savings, and adequate income were assessed as very weak or weak. When asked about the sufficiency of household income to cover basic needs, most respondents reported an average to weak condition. This suggests that the employment and income quality in Kermanshah's villages is far from satisfactory. Examining the residential environment quality from the viewpoint of the rural community in Kermanshah (Table 4) showed that, among the eight indicators influencing residential environment quality, only the condition of residential units in terms of size and infrastructure is relatively suitable. Conversely, indicators such as resilience to natural hazards, use of durable materials, aesthetic appeal, isolation of livestock areas, waste collection methods, availability of waste disposal sites, and sewage networks were deemed inadequate. Inferential analysis highlighted inappropriate employment and income quality in Kermanshah's rural community, mirroring the subpar residential environment quality. Overall, Kermanshah's villages fall below average, leaning towards poor and very poor statuses, both in infrastructure and overall residential environment quality.

Conclusion

The research findings indicate that the level of satisfaction regarding the quality of life among the villagers of Kermanshah is not favorable. This is evidenced by economic indicators, where aspects such as the utilization of sufficient income, provision of basic life necessities, annual savings, and the employment situation in these villages have been deemed inadequate. Concerning infrastructure quality, the presence of electricity, telephone, and radio and television antennas is reported as satisfactory. However, other indicators, including access to communication routes,

public transportation, safe drinking water, fuel distribution points, and access to financial and credit services, have received poor evaluations. Additionally, in terms of the quality of the residential environment, only the condition of the residential units meets appropriate standards in size and infrastructure. However, other indicators, such as resilience to natural hazards, use of durable materials, aesthetically pleasing design, segregation of livestock areas, waste disposal methods, availability of landfill sites, and sewage network accessibility, do not meet favorable conditions.

References

1. Abdi, A., & Goodarzi, M. (1999). Cultural developments in Iran. Rosh Publications. [In Persian]
2. Berimani, F., & Baluchi, O. (2013). Evaluation of quality of life in rural areas using intelligent systems (fuzzy logic) (Case study: Mehban district, Nikshahr city). *Journal of Rural Research*, 4(3), 585-613. [In Persian]
3. Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A case study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88.
4. Dissart, J., Deller, S. (2000). Quality of Life in the Planning Literature. *Journal of Planning Literature*, 15, 135-161.
5. Diwan, R. (2000). Relational Wealth and Quality of Life. *Journal of Socio-Economics*, 29.
6. Ghalibaf, M. B., Ramazanzadeh Lasbooyi, M., & Yari Shogofti, I. (2009). Assessment of the satisfaction of rural residents with the quality of life and its effects on the security of border areas (Case study: Nowsud section of Kermanshah province). *Village and Development Quarterly*, 12(3), 163-184. [In Persian]
7. Ghanbari, Y., Rahimi, H., & Ahmadian, M. (2013). "Investigation, assessment, and evaluation of quality of life indicators in rural areas (Case study: Miandeh district, Fasa city)." *Journal of Research and Rural Planning*, 2(3), 73-95. [In Persian]
8. Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts. *Landscape and Urban Planning*, 65, 5-18.
9. Liu, B. (1976). Quality of life indicators in U.S metropolitan areas: A statistical analysis. New York: Rutledge.
10. Lotfi, S. (2009). The concept of urban quality of life: Definitions, dimensions, and assessment in urban planning. *Human Geography Research Quarterly*, 1(4). [In Persian]
11. Maesen, V., Walker, L. (2003). Social Quality and Quality of Life. Paper for ESPA-NET Conference, Copenhagen, 13-25.
12. Millz, J. (1985). Improving the Quality of Life in Rural Area. *Journal of Rural Development*, 2, 4-24.
13. Mokhtari, M., & Nazari, J. (2010). Sociology of quality of life. Tehran: Sociologists. [In Persian]
14. Omid, R. (2007). Quality of life in development programs in Iran (Master's thesis). University of Tehran. [In Persian]
15. Omide, R. (2008). Quality of Life in Development Planning in Iran (Master's thesis). University of Tehran. [In Persian]
16. Pacione, M. (2003). Urban Environmental Quality and Human Wellbeing: A Social Geographical Perspective. *Landscape and Urban Planning*, 65(1-2), 19-30.
17. Philips, D. (2006). Quality of life: Concept, policy, and practice. London: Routledge.
18. Qasemi, V. (2010). Structural equation modeling using Amos Graphics. Tehran: Society Publishers. [In Persian]

19. Rezvani, M. R., & Mansourian, H. (2008). Quality of life: Concepts, indicators, models, and proposing a model for rural areas. *Village and Development Quarterly*, 11(3). [In Persian]
20. RIM, M. (2000). Rural environmental quality and human well-being: Toward a conceptual framework and demarcation of concepts. *Rural Planning*, 45, 5-19.
21. Shahrokhi Sardoo, S., & Nooripour, M. (2013). Assessment of quality of life indicators in the centers of rural districts of Jiroft County. *Spatial Economics and Rural Development*, 5(2), No. 12, Summer. [In Persian]
22. Statistical Center of Iran. (2016). Detailed results of the population and housing census, Kermanshah County. [In Persian]
23. Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88(2), 297-310.
24. Suh, S. (2005). An investigation of the relationships between quality of life and residential environments among rural families (Doctoral dissertation).
25. WWW.Google earth.
26. www.nqdir.ir-

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)

دوره ۱۳، شماره ۵۱، تابستان ۱۴۰۲

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.jgeoqeshm.ir/>

مقاله پژوهشی

واکاوی وضعیت کالبدی و اقتصادی در نواحی روستایی در ارتباط با کیفیت زندگی روستاییان (نمونه موردی روستاهای شهرستان کرمانشاه)

شهرام داروگری - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
پروانه زیویار* - دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
علیرضا استعلاجی - استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
شماره صفحات: ۴۹۲-۵۰۵ از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید 	تحقیق حاضر با بررسی گزینه‌های مهم شاخص‌های اقتصادی و کالبدی نواحی روستایی شهرستان کرمانشاه در راستای تحلیل و بررسی کیفیت زندگی روستائینان انجام گرفته است. هدف از این مقاله تأثیر شاخص‌های کیفیت زندگی از دیدگاه روستاییان با رویکرد مدل‌سازی و معادله ساختاری می‌باشد. تحقیق حاضر به لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی است. با استفاده از فرمول کوکران، نمونه آماری مورد پرسش تعداد ۳۵۰ سرپرست خانوار تعیین گردید. این تعداد با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) انجام شده است. نتایج بدست آمده از پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت‌مندی از کیفیت زندگی روستائینان شهرستان کرمانشاه در شرایط مناسبی نیست؛ چرا که براساس شاخص‌های اقتصادی ضریب برخورداری از درآمد مناسب، تأمین نیازهای اولیه زندگی، وضعیت اشتغال در روستاها نامناسب بوده است. در خصوص سطح کیفیت زیرساخت‌ها، نسبت برخورداری از برق، تلفن و آنتن دهی رادیو و تلویزیون در شرایط مساعدی بوده و سایر شاخص‌ها مانند دسترسی به راه ارتباطی، وسایل حمل و نقل عمومی، برخورداری از آب آشامیدنی سالم، جایگاه توزیع مواد سوختی و دسترسی به خدمات مالی و اعتباری ضعیف ارزیابی شده است. همچنین به لحاظ کیفیت محیط سکونت، تنها وضعیت واحد مسکونی از نظر اندازه و زیربنا و مساحت مناسب بوده و سایر شاخص‌ها مانند مقاوم بودن در مقابل خطرات طبیعی، استفاده از مواد و مصالح مقاوم، شکل و فرم زیبایی، جدا بودن محل نگهداری دام، روش‌های جمع‌آوری زباله، داشتن جایگاه دفن زباله و شبکه فاضلاب دارای شرایط مساعدی نبوده است.

استناد: داروگری، شهرام؛ زیویار، پروانه؛ استعلاجی، علیرضا. (۱۴۰۲). واکاوی وضعیت کالبدی و اقتصادی در نواحی روستایی در ارتباط با کیفیت زندگی روستاییان (نمونه موردی روستاهای شهرستان کرمانشاه). فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۳(۵۱)، صص ۴۹۲-۵۰۵.

DOI: 10.22034/JGEOQ.2023.259610.2834

DOR: 20.1001.1.22286462.1402.13.51.30.2

* نویسنده مسئول: پروانه زیویار، پست الکترونیکی: zivyar@yahoo.com

مقدمه

کیفیت زندگی یک مفهوم کلیدی در برنامه‌ریزی روستایی محسوب می‌شود، با این وجود، یک تعریف پذیرفته عام ندارد. کیفیت زندگی یک فرد به حقایق عینی و خارجی زندگی وی و دریافت‌ها و ادراکات درونی و ذهنی او از این عوامل وابسته است. بهبود کیفیت زندگی در یک مکان و یا برای اشخاص و گروه‌های خاص همواره کانون اصلی توجه برنامه ریزان بوده است. در واقع بهبود کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای، یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی آن جامعه است. (لطفی، ۱۳۸۸: ۶۹)

کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و چند بعدی است که تحت تأثیر مؤلفه‌هایی همچون زمان و مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی قرار دارد و از این رو معانی گوناگونی برای افراد و گروه‌های مختلف بر آن مرتبط است. برخی آن را به عنوان قابلیت زیست‌پذیری یک ناحیه، برخی دیگر به عنوان شاخص برای میزان جذابیت و برخی به عنوان رفاه عمومی، بهزیستی اجتماعی، شادکامی، رضایت‌مندی و مواردی از این دست تعبیر کرده‌اند (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۸).

رشد کیفیت زندگی از جمله مسائل مهمی است که ابتدا با گسترش همه جانبه فناوری و فرآیند صنعتی شدن در کشورهای غربی مورد توجه اندیشمندان قرار گرفت. ریشه‌های تاریخی استفاده از مفهوم کیفیت زندگی را می‌توان در آثار کلاسیک ارسطو که مربوط به سال ۳۳۰ قبل از میلاد است، پیدا نمود؛ ارسطو در اصول اخلاقی کلاسیک، از رابطه کیفیت زندگی هنگام شادی و ارزش‌های ذهنی افراد سخن می‌گوید (مختاری و نظری، ۱۳۸۹: ۷۹) در بحث‌های مربوط به کیفیت زندگی، فقط زیستن مهم نیست، بلکه کیفیت آن نیز دارای اهمیت است و نگرانی از کیفیت زندگی، یکی از مشخصه‌های جامعه معاصر است (Pacione, 2003:25).

بحث کیفیت زندگی از دهه ۱۹۶۰ به یکی از موضوعات مورد علاقه اندیشمندان علوم اجتماعی تبدیل شده است؛ چرا که توسعه اقتصادی لزوماً منجر به بهبود زندگی مردم یک کشور نمی‌شود.

مطالعات علمی نشان داده است رابطه‌ی بین پیشرفت اقتصادی و کیفیت زندگی، رابطه‌ای خطی نیست؛ به طوری که این دو، تا نقطه‌ای همسو و هم جهت حرکت میکنند و آن نقطه‌ای است که حداقل شرایط مطلوب مادی برای زیست انسان فراهم شده باشد، اما از این نقطه به بعد دیگر نمی‌توان انتظار داشت که تأمین نیازهای اقتصادی به بهبود کیفیت زندگی کمک کند، زیرا انسان موجودی چند وجهی و پیچیده است و منطق اقتصادی نمی‌تواند بسیاری از رفتارهای او را تبیین کند (خوارزمی، ۱۳۸۳: ۱۲).

کیفیت زندگی مردم در مناطق روستایی به عوامل متعددی نظیر: شغل و درآمد مناسب، دسترسی بهینه به انواع خدمات و تسهیلات عمومی مانند خدمات آموزشی، بهداشتی، تفریحی، اداری، امنیت پایدار، مسکن مناسب، حمل و نقل عمومی ارزان قیمت، انرژی پاک و ارزان، محیط زیست سالم و... می‌باشد. ارتقاء کیفیت زندگی در نواحی روستایی یکی از فرآیندهای اساسی است که می‌تواند بهبود و افزایش نرخ مشارکت مردم در اداره امور گردد. به همین دلیل امروزه بیشتر موردتوجه برنامه ریزان و سیاستگذاران قرار گرفته است. از این رو مسأله این پژوهش شناخت و تبیین عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در مناطق روستایی شهرستان کرمانشاه می‌باشد که اهمیت بسزایی برخوردار است. هدف اصلی این مقاله یافتن پاسخ به این پرسش اساسی بوده است که کدام یک از عوامل اقتصادی و کالبدی بیشترین تأثیر بر کیفیت زندگی روستاییان در شهرستان مورد مطالعه را داشته‌اند. مدل نهایی سنجش و برآورد متغیر پنهان کیفیت زندگی به عنوان متغیر وابسته اصلی تحقیق بر اساس دو شاخص کالبدی^۱ و اقتصادی^۲ به عنوان دو مقیاس پنهان و بر اساس بیست و هشت متغیر مشاهده شده متشکل از گویه‌های مختلف برآورد و اندازه گیری شدند.

پیشینه پژوهش

جمینی و جمشیدی (۱۳۹۳)، در پژوهشی به بررسی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: منطقه اورامانات استان کرمانشاه) پرداختند که نتایج بیانگر آن است که سطح کیفیت زندگی در محدوده مورد مطالعه، (با میانگین ۲/۱)

^۱ - Physical

^۲ - Economic

پایین‌تر از حد متوسط بوده و بین شهرستان‌های مورد مطالعه از نظر عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی (به استثنای بعد اقتصادی) تفاوت معنی داری در سطح ۹۵ درصد اطمینان وجود دارد. همچنین، نتایج حاکی از وجود شکاف و نابرابری در بین شهرستان‌های منطقه اورامانات در سطح کیفیت زندگی بود. پور رمضان و مهرزاد (۱۳۹۳)، در پژوهشی به ارزیابی سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستا بخش کلاچای شهرستان رودسر پرداخته است که نتایج بیانگر آن است که بر اساس دیدگاه‌های جامعه نمونه، کیفیت آموزش، کیفیت محیط مسکونی، کیفیت محیط فیزیکی و نیز کیفیت درآمد و اشتغال پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده اند. کیفیت سلامت و امنیت و کیفیت کالبدی جامعه نمونه در حد متوسط ارزیابی شده است.

حسن ذال و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌هایی به تحلیل تطبیقی کیفیت زندگی در روستاهای مقصد گردشگری (روستاهای اوجی‌آباد و نوا؛ شهرستان آمل) پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که در نگرش ساکنان این دو روستا نسبت به برخی از شاخص‌های کیفیت زندگی که با موقعیت جغرافیایی و اقلیمی مرتبط هستند، مانند امنیت روستا، بهداشت محیط و زیرساخت‌ها، اختلاف معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، نسبت به این موارد، ساکنان این دو روستا تفاوت‌های قابل توجهی در نگرش دارند. به عنوان مقابل، ساکنان این دو روستا نسبت به شاخص‌های کیفیت زندگی مبتنی بر فرهنگ، همچون آموزش، توسعه فرهنگی، گذراندن اوقات فراغت، و ... نگرش‌های همسان دارند. با این حال، اشتراکات ذهنی ساکنان دو روستا نسبت به برخی از شاخص‌های کیفیت زندگی نیز باید در نظر گرفته شود.

جمشیدی (۱۳۹۳) در تحقیقی به مقایسه کیفیت زندگی در روستاهای ادغام‌شده در شهر و محال بافت نیمه ارگانیک شهر یزد (نمونه موردی: روستاهای خیرآباد و عیش‌آباد و محال سید صحرا و امام‌شهر) پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میزان رضایت در همه ابعاد مورد بررسی کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی، محیطی، و کالبدی پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده است. همچنین، بر اساس دیدگاه جامعه نمونه در محال بافت نیمه ارگانیک، میزان رضایت از کیفیت زندگی در تمامی ابعاد به جز اقتصادی بیشتر از حد متوسط ارزیابی شده است. در کل، میزان رضایت از کیفیت زندگی در تمامی ابعاد در محال بافت نیمه ارگانیک شهر بیشتر از میزان رضایت در روستاهای ادغام‌شده در شهر است.

مبانی نظری

کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی و متأثر از زمان، مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که از یک سو، ابعاد عینی و بیرونی و از سوی دیگر ابعاد ذهنی و درونی دارد. از این رو، ارائه تعریفی جامع برای آن آسان نیست. در این راستا به بررسی برخی از تعاریف محققان این حوزه پرداخته شده است. مولر در سال ۱۹۸۲ کیفیت زندگی را میزان رفاه افراد و گروه‌ها تحت شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی تعریف می‌کند (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۵). به نظر مالمن کیفیت زندگی مفهومی ناظر بر افراد است و همچون انتظارات از طریق تعامل پویای بین فرد مفروض، جامعه و محل سکونت وی تعیین می‌شود.

در فرهنگ آکسفورد چهار تعریف در ذیل مفهوم کیفیت به صورت زیر ارائه شده است: ۱- درجه خوبی و ارزش چیزها، ۲- خوبی و کمال به مفهوم عام، ۳- صفات و خصوصیات و ۴- جنبه ویژه و علائم ممیزه (گل کار، ۱۳۹۳: ۹۰-۹۱). کیفیت زندگی^۱ به معنای داشتن زندگی خوب و احساس رضایت از آن است. یا این که می‌توان میزان واقعی رفاه تجربه شده به وسیله افراد و گروه‌های تحت شرایط اجتماعی و اقتصاد عمومی را، کیفیت زندگی نامید (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۶۶). همچنین پسون^۲ ۲۰۰۳، کیفیت زندگی را به عنوان میزان تأمین نیازهای انسان در ارتباط با ادراکات افراد و گروه‌ها از بهزیستی ذهنی تعریف می‌کند. داس^۳ (۲۰۰۸) کیفیت زندگی را به صورت بهزیستی و یا نبود بهزیستی مردم و محیط زندگی آن‌ها تعریف می‌کند. کیفیت زندگی مفهومی نسبی، چند وجهی و متأثر از زمان و مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۴). که طیف وسیعی از شاخص‌ها از تغذیه و پوشاک تا مراقبت‌های بهداشتی، محیط اجتماعی، محیط مادی پیرامون را شامل می‌

1 - Quality of life

2 - Pacione

3- Das

شود (درونوفسکی^۱، ۱۳۵۵:۵۰). دیسارت و دالر استدلال می کنند که کیفیت زندگی هر فرد وابسته است به حقایق بیرونی و عینی زندگی اش و ادراک درونی و ذهنی ای که او از این عوامل و نیز خویشتن دارد (دیسارت و همکاران^۲، ۱۵۹:۲۰۰۰). شاهرخی سارد و همکاران (۱۳۹۲)،

لیو سه رویکرد را در بررسی مفهوم کیفیت زندگی ارائه می دهد: ۱- ارائه تعاریف مشخص از عناصر تشکیل دهنده کیفیت زندگی مانند شادکامی، ثروت، رضایت مندی؛ ۲- ارائه تعریف از طریق به کارگیری انواع مشخصی از شاخص های عینی و ذهنی اجتماعی مانند تولید ناخالص داخلی، بهداشت، شاخص رفاه و شاخص آموزشی؛ و ۳- ارائه تعریف مستقیم بر اساس تعیین متغیرها یا عوامل و مؤلفه های مؤثر بر کیفیت زندگی و توجه به زمینه ها و شرایطی که در آن سطح کیفیت زندگی تعیین می شود (liu, 1976:22).

گروه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی نیز کیفیت زندگی را به عنوان ادراک افراد از موقعیت شان در زندگی در متن نظام های فرهنگی و ارزشی که در آن زندگی می کنند و در رابطه با اهداف، انتظارات، استانداردها و علایق شان تعریف می کند. به بیان دیگر، رضایت از زندگی به عنوان مؤلفه اصلی کیفیت زندگی مورد تأکید قرار می گیرد. (Auh, 2005:54). آن گونه که عبدی و گودرزی (۱۳۷۸: ۳۶) نشان می دهند در این رابطه سه نوع رضایت از زندگی وجود دارد: اول، رضایت ناشی از برخورداری افراد از امکانات؛ دوم، رضایت ناشی از ارتباط که معطوف به روابط اجتماعی است؛ و سوم، رضایت ناشی از بودن اینکه ما هستیم در قضاوت ما از کیفیت زندگی مؤثر است.

توجه تام به کیفیت محیط زندگی از اهم موضوعات است، زیرا هم تعیین کننده ی شرایط عینی و هم سبب رضایت ذهنی افراد است (امیدی، ۱۳۸۶: ۲۷). فیلیپس نیز کیفیت زندگی را در ابعاد فردی و جمعی بررسی می کند که این بررسی در سطح فردی مؤلفه های عینی و ذهنی را شامل می شود. فیلیپس با بررسی مقالات و مطالعات انجام شده در ارتباط با کیفیت زندگی به لحاظ مفهومی کاربرد این اصطلاح را در شش حوزه: زندگی عادی، مطلوبیت اجتماعی، شادکامی، رضایت از زندگی، دستیابی به اهداف مشخص و استعدادهای ذاتی، شناسایی و دسته بندی می کند. (Philips, 2006:97).

"ریم" در سال ۲۰۰۰ مدلی را به عنوان عناصر اساسی کیفیت زندگی، سلامتی و محیط زندگی مطابق ارائه داده است. در این مدل سلامتی و سرزندگی به موازات هم و به عنوان دو بعد اصلی کیفیت زندگی در نظر گرفته شده است. این مدل ترکیبی از ابعاد قابل اندازه گیری فضایی، فیزیکی و اجتماعی از محیط و درک صحیح از آن ها را مورد بررسی قرار می دهد. این درک فقط مرتبط با ویژگی های عینی از محیط نیست بلکه جنبه های شخصی و زمینه ای را نیز شامل می شود. با این وجود مدل حاضر نمی تواند به طور صحیح مشخص کند که چگونه عناصر مختلف با هم مرتبط است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی است و از فرمول کوکران برای محاسبه حجم نمونه آماری استفاده شده که بر این اساس حجم نمونه برابر با ۳۵۰ خانوار برآورد گردید. در ادامه با استفاده از روش نمونه گیری احتمالی از نوع تصادفی ساده، پرسشنامه ها در بین ۲۶ روستای شهرستان توزیع شد. اسامی آن ها و تعداد پرسشنامه های اختصاص داده شده به هر روستا، در جدول ۱ نمایش داده شده است.

پرسشنامه مشتمل بر دو بخش است. بخش اول مربوط به مشخصات فردی پاسخگویان شامل جنسیت، سن، میزان تحصیلات، شغل، تعداد خانوار و درآمد می باشد. بخش دوم مربوط به سنجش شاخص های کیفیت زندگی (اقتصادی، کالبدی) پاسخگویان و در قالب طیف لیکرت پنج سطحی (خیلی ضعیف = ۱ تا خیلی خوب = ۵) استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با نظر اصلاحی استادان دانشگاه و کارشناسان و پس از انجام اصلاحات لازم در چند مرحله تأیید شد. برای رعایت اصول و تکنیک کار و سنجش میزان پایایی در تدوین و تنظیم پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ در SPSS استفاده گردید. نتایج حاکی از آن است که

پرسشنامه از پایایی بالا برخوردار است به طوری که پایایی کل پرسشنامه برابر ۰/۸۸۶ است. برای سنجش اطلاعات گردآوری از مدل معادلات ساختاری (SEM) استفاده شده است.

جدول ۱- روستاهای مورد مطالعه شهرستان کرمانشاه

روستا	تعداد کل خانوار	درصد	سهم پرسشنامه
قاپقوی	۷۸	۳/۳	۱۰
دوردشت	۶۰	۲/۴	۱۵
سرونوسفلی	۱۹۰	۸/۳	۱۰
سیاه گل	۱۰۲	۴/۷	۱۲
انارک علیا	۲۹	۱/۲	۸
دره دوزخ	۴۵	۱/۹	۲۰
تنودول	۶۴	۲/۷	۱۵
سراب نیلوفر	۱۱۲	۴/۸	۱۰
قلعه قباد	۵۵	۲/۲	۱۵
ده کبود	۱۹۶	۸/۵	۱۵
پشته کش	۱۰۶	۴/۵	۲۰
هولان	۷۶	۳/۳	۲۵
مله شیخ	۵۱	۲/۲	۱۲
ده گل	۵۰	۲/۱	۱۰
خوشیان علیا	۱۰۵	۴/۶	۱۰
سه چغا	۹۵	۴/۱	۱۲
قلعه داراب خان	۱۴۵	۶/۲	۱۰
چهار زبر سفلی	۸۱	۳/۴	۱۳
ریزوند	۱۱۶	۴/۹	۱۲
فخری آباد	۶۴	۲/۸	۱۵
هفت چشمه	۷۲	۳/۱	۱۴
زندهر	۲۹	۱/۲	۱۰
بید گل	۵۷	۲/۴	۱۲
بهرام آباد	۷۴	۳/۱	۲۰
قیسوند	۱۴۲	۶/۲	۱۰
کرم بست	۱۲۸	۵/۹	۱۵
مجموع	۲۳۳۲	۱۰۰	۳۵۰

منبع: مرکز آمار ایران، سرشماری، ۱۳۹۵

محدوده مورد مطالعه

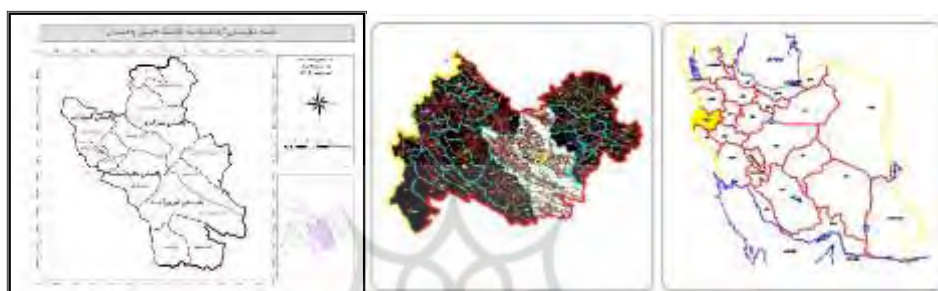
استان کرمانشاه در ضلع غربی ایران و در مجاورت با خاک کشور عراق بین ۴۵ درجه و ۲۴ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۷ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ و ۳۳ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. باتوجه به وضعیت تقسیمات کشوری، استان کرمانشاه در سال ۱۳۹۰ دارای ۱۴ شهرستان، ۲۹ بخش، ۸۵ دهستان، ۲۸ نقطه شهری و ۲۶۲۵ نقطه روستای بوده است. مساحت استان کرمانشاه برابر ۲۵۰۳۸ کیلومترمربع بوده که ۱۰۴۵ درصد از وسعت کل کشور را شامل می‌گردد و از نظر وسعت رتبه هیجدهم کشور را دارا می‌باشد. تراکم جمعیت این استان در سال ۱۳۹۰ برابر با ۷۱ نفر در هر کیلومتر مربع بوده است.

شهرستان کرمانشاه

شهرستان کرمانشاه حدود ۵۶۳۴ کیلومتر (۲۲.۵۰ درصد از وسعت کل استان) وسعت دارد و مابین «۴۶ درجه و ۲۵ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۲۹ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ» و «۳۳ درجه و ۴۷ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۴۷ دقیقه عرض شمالی» واقع شده است (سالنامه آماری کرمانشاه، ۱۳۹۰) از شمال به شهرستان کامیاران در استان کردستان و شهرستان روانسر، از جنوب به استان لرستان، از شرق به شهرستان‌های هرسین و صحنه و از سمت مغرب به شهرستان‌های اسلام آباد غرب و دالاهو محدود می‌گردد.

در سال ۱۳۹۵ از کل خانوارهای شهرستان، ۳۷۹۸۲۳ خانوار ساکن در نقاط شهری و ۱۵۰۸۳۴ خانوار ساکن در نقاط روستایی و ۸۴۰ خانوار غیرساکن بوده‌اند

براساس تقسیمات کشوری سال ۱۳۹۵ شهرستان کرمانشاه شامل دهستان‌های درودفرمان با ۳۲۱۲۷ نفر جمعیت و ۸۶۰۶ خانوار پرجمعیت‌ترین دهستان بوده و دهستان هفت آشیان با ۱۶۰۶ نفر جمعیت و ۴۲۶ خانوار کمترین را به خود اختصاص داده است (آمارنامه استان کرمانشاه، ۱۳۹۵).

شکل ۱- موقعیت شهرستان کرمانشاه منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

بحث و یافته‌های تحقیق

مطالعات نشان داد در خصوص کیفیت اشتغال و درآمد ساکنین جامعه مورد مطالعه (جدول ۲) وضعیت برخورداری از اشتغال، پس انداز و درآمد مناسب به ترتیب در سطح خیلی ضعیف و ضعیف بوده است. همچنین در پاسخ به این پرسش که آیا میزان درآمد خانوار، جوابگوی تأمین نیازهای اولیه زندگی می‌باشد؟ عمده‌ی افراد مورد مطالعه اذعان داشته‌اند که دارای وضعیت متوسط و رو به ضعیف است. بر این اساس می‌توان گفت کیفیت اشتغال و درآمد در روستاهای شهرستان کرمانشاه چندان قابل قبول و مناسب نمی‌باشد.

جدول ۲- نتایج ارزیابی وضعیت کیفیت اشتغال و درآمد از دیدگاه جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه

شاخص	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
وضعیت خانوار به لحاظ برخورداری از درآمد مناسب	۱۹	۳۴	۸۳	۱۰۲	۱۱۲
وضعیت خانوار شما به لحاظ پس انداز سالیانه	۶	۲۰	۵۶	۱۲۴	۱۴۴
وضعیت درآمد خانوار شما به لحاظ تأمین نیازهای اولیه زندگی (غذا و پوشاک)	۱۴	۳۱	۱۱۹	۸۷	۹۹
وضعیت اشتغال در منطقه	۳	۲۶	۱۲	۵۸	۲۵۱
میانگین	۱۰/۵	۲۷/۷	۶۷/۵	۹۲/۷	۱۵۱/۵

منبع: یافته‌های تحقیق. ۱۳۹۹

مطابق یافته‌های جدول شماره ۳، به لحاظ کیفیت زیرساخت‌ها، تن‌ها سه شاخص برخورداری از برق، تلفن، آنتن دهی رادیو و تلویزیون خوب ارزیابی شده است و سایر شاخص‌ها مانند دسترسی به راه ارتباطی، وسایل حمل و نقل عمومی، برخورداری از آب آشامیدنی سالم، جایگاه توزیع مواد سوختی و دسترسی به خدمات مالی و اعتباری در سطح ضعیف و خیلی ضعیف بوده است.

جدول ۳- نتایج ارزیابی وضعیت مؤلفه کیفیت زیرساخت‌ها از دیدگاه جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه

شاخص	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
وضعیت دسترسی به راه ارتباطی (آسفalte، شوسه)	۱۷	۲۷	۸۶	۹۵	۱۲۵
وضعیت دسترسی آسان به وسایل حمل و نقل عمومی	۲۲	۳۶	۹۹	۷۲	۱۲۱
ضعیت برخورداری از آب آشامیدنی سالم و بهداشتی	۶۷	۷۸	۳۳	۸۶	۸۶
وضعیت برخورداری از برق	۷۶	۱۳۰	۶۵	۶۶	۱۳
وضعیت برخورداری از خطوط تلفن	۱۰۵	۱۰۴	۷۵	۵۴	۱۲
وضعیت برخورداری از جایگاه توزیع مواد سوختی	۷	۱۵	۳۲	۱۳۶	۱۶۰
وضعیت دسترسی به خدمات مالی و اعتباری (بانک، وام، صندوق قرض الحسنه)	۹	۲۴	۲۷	۱۲۳	۱۶۷
وضعیت آنتن دهی رادیو و تلویزیون	۱۴۵	۱۰۲	۴۲	۳۲	۲۹
میانگین	۵۶	۶۴/۵	۵۷/۳	۸۳	۸۹/۱

منبع: یافته‌های تحقیق. ۱۳۹۹

ارزیابی کیفیت محیط سکونت از دیدگاه جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه (جدول ۴) نشان داد از بین ۸ شاخص مؤثر بر کیفیت محیط سکونت، تنها شاخص وضعیت واحد مسکونی به لحاظ اندازه و زیربنای مناسب بوده و سایر شاخص‌ها مانند مقاوم بودن در مقابل خطرات طبیعی، استفاده از مواد و مصالح مقاوم، شکل و فرم زیبایی، جدا بودن محل نگهداری دام، روش‌های جمع‌آوری زباله، داشتن جایگاه دفن زباله و شبکه فاضلاب نامناسب ارزیابی شده است.

جدول ۴- نتایج ارزیابی وضعیت مؤلفه کیفیت محیط سکونت از دیدگاه جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه

شاخص	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
های مسکونی از جنبه نوساز بودن و مقاوم وضعیت واحد بودن در مقابل خطرات طبیعی	۷	۱۱	۱۰۸	۸۷	۱۳۷
های مسکونی به لحاظ استفاده از مواد و مصالح وضعیت واحد مقاوم	۱۲	۲۶	۱۳۱	۱۰۲	۷۹
وضعیت واحد مسکونی به لحاظ اندازه و زیر بنا	۹۱	۷۷	۷۶	۷۸	۲۸
های مسکونی از جنبه شکل و فرم زیبایی وضعیت واحد	۲۰	۷۵	۱۲۷	۶۲	۶۶
وضعیت واحد مسکونی به لحاظ جدا بودن محل نگهداری دام از محل زندگی شما	۲۸	۳۳	۱۱۳	۸۴	۹۲
آوری زباله‌های بهداشتی جمع‌وضعیت محل از لحاظ روش	۱۲	۴۳	۳۵	۹۷	۱۶۳
وضعیت محل زندگی از جنبه داشتن جایگاه دفن زباله	۲۳	۳۴	۶۷	۷۸	۱۴۸
ها از لحاظ داشتن شبکه فاضلاب در محل وضعیت خانه	۴۶	۴۵	۵۱	۸۷	۱۲۱

۱۰۴/۵	۸۴/۳	۸۸/۵	۴۳	۲۹/۸	میانگین
-------	------	------	----	------	---------

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در تحلیل استنباطی سطح کیفیت درآمد و اشتغال در جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه نشان می‌دهد نامناسب بودن کیفیت اشتغال و درآمد برای جامعه روستایی شهرستان کرمانشاه و نیز در خصوص کیفیت محیط مسکونی نیز نامناسب بوده و می‌توان گفت بر اساس نظر جامعه مورد مطالعه، سطح کیفیت محیط مسکونی روستاهای کرمانشاه کمتر از حد متوسط (با گرایش به سمت وضعیت ضعیف و خیلی ضعیف) است. همچنین به لحاظ کیفیت زیرساخت‌ها، کیفیت زیرساخت‌ها در وضعیت ضعیف و خیلی ضعیف قرار دارد. (جدول ۵)

جدول ۵- سطح معناداری ارزیابی ساکنین از متغیرهای مؤثر بر کیفیت زندگی

ابعاد	مؤلفه	آمار T	سطح معناداری
اقتصادی	اشتغال و درآمد	۵۳/۷۱	0/000
کالبدی	محیط سکونت	۳۹/۶۷	0/000
---	زیر ساخت‌ها	۴۳/۱	0/000

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در نهایت بررسی وضعیت سطح کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستای شهرستان کرمانشاه از منظر جامعه محلی نشان می‌دهد (جدول ۶) به طور غالب سطح کیفیت زندگی خیلی ضعیف ۳۱/۶۶ درصد و ۲۴/۴۳ درصد سطح کیفیت زندگی را ضعیف، ۲۰/۵۳ درصد سطح کیفیت زندگی را متوسط، ۱۳/۸۷ درصد خوب و ۹/۵۱ درصد خیلی خوب ارزیابی نموده‌اند. در مجموع می‌توان گفت کیفیت زندگی روستایی در ناحیه کرمانشاه چندان رضایت بخش و مناسب نمی‌باشد.

جدول ۶- سطح کل ابعاد کیفیت زندگی از نظر جامعه نمونه در شهرستان کرمانشاه

سطح کیفیت زندگی	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
۱۰۰	۹/۵۱	۱۳/۸۷	۲۰/۵۳	۲۴/۴۳	۳۱/۶۶

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

نتیجه‌گیری

در این مقاله تلاش شده است تأثیر شاخص‌های کیفیت زندگی روستایی از دیدگاه روستاییان با رویکرد مدل‌سازی شهرستان کرمانشاه مورد سنجش قرار گیرد. هدف اصلی این مقاله این است که کدام یک از عوامل، اقتصادی، کالبدی بیشترین تأثیر بر کیفیت زندگی روستاییان در دهستان مورد مطالعه را داشته‌اند.

با توجه به پژوهش انجام شده میزان رضایت مندی از کیفیت زندگی روستائینان شهرستان کرمانشاه در شرایط مناسبی نیست؛ چرا که براساس شاخص‌های اقتصادی ضریب برخورداری از درآمد مناسب، تأمین نیازهای اولیه زندگی، پس انداز سالیانه و وضعیت اشتغال در روستاها نامناسب بوده است. در خصوص سطح کیفیت زیرساخت‌ها، نسبت برخورداری از برق، تلفن و آنتن دهی رادیو و تلویزیون در شرایط مساعدی بوده و سایر شاخص‌ها مانند دسترسی به راه ارتباطی، وسایل حمل و نقل عمومی، برخورداری از آب آشامیدنی سالم، جایگاه توزیع مواد سوختی و دسترسی به خدمات مالی و اعتباری ضعیف

ارزیابی شده است. همچنین به لحاظ کیفیت محیط سکونت، تنها وضعیت واحد مسکونی از حیث اندازه و زیربنا مناسب بوده و سایر شاخص ها مانند مقاوم بودن در مقابل خطرات طبیعی، استفاده از مواد و مصالح مقاوم، شکل و فرم زیبایی، جدا بودن محل نگهداری دام، روشهای جمع آوری زباله، داشتن جایگاه دفن زباله و شبکه فاضلاب دارای شرایط مساعدی نبوده است. به منظور عبور از وضع موجود و ارتقاء سطح کیفیت زندگی روستایی در ناحیه کرمانشاه، بر گرفته از تجارب مدیریتی و مطالعاتی صورت گرفته، پیشنهادهای زیر توصیه شده است.

۱- با توجه به اینکه نقش اقتصادی غالب منطقه کشاورزی بوده و توسعه در این زمینه نیاز به گسترش خدمات جانبی را می طلبد؛ از این رو، ایجاد تعمیرگاه های ماشین آلات کشاورزی، مراکز دامپزشکی، خدمات بانکی در هر یک از مراکز دهستان ها امری ضروری است.

۲- ایجاد انگیزه پیشرفت و آینده ای روشن در روستا از طریق کمک به ایجاد فرصت های جدید کسب و کار در حوزه های صنایع وابسته به کشاورزی، گردشگری و توسعه صنایع تبدیلی؛

۳- اقدام برای ایجاد منابع مالی و اعتباری پویا و پایدار ویژه کشاورزان خرده پا در جهت گسترش شمول بیمه های ویژه حافظا جان و مال روستاییان الزامی است

تقویت امکانات زیرساختی و تأسیسات از جمله آب، برق، دفاتر مخابراتی و راه ارتباطی مناسب.

۴- افزایش فروشگاه های تعاونی و جایگاه توزیع مواد سوختی با مشارکت مردمی و پشتیبانی فنی و مالی دولت از طریق سازمان های ذیربط برای توسعه روستایی در این شهرستان ضروری است

۵- ایجاد شرایط مناسب اقتصادی از طریق فراهم نمودن فضای مناسب کسب و کار و ایجاد فرصت های کارآفرینی و نوآوری شغلی

۶- حمایت از ضعیف ترین حلقه های زنجیره اقتصادی در روستا از طریق تأمین حداقل های شرایط کسب و کار با قیمت گذاری تضمینی محصولات، افزایش اعتماد تولیدکنندگان به ثبات بازار سرمایه و حمایت از اقتصاد بخش تعاونی و خصوصی.

منابع

۱. امید، رضا. (۱۳۸۶). کیفیت زندگی در برنامه های توسعه در ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
۲. بریمانی، فرامرز، و بلوچی، عثمان. (۱۳۹۲). ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی با استفاده از سامانه های هوشمند (منطق فازی) (مطالعه موردی: دهستان مهبان شهرستان نیک شهر). مجله پژوهش های روستایی، ۴(۳)، ۵۸۵-۶۱۳.
۳. رضوانی، محمدرضا، و منصوریان، حسین. (۱۳۸۷). سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص ها، مدل ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱(۳).
۴. شاهرخی ساردو، صالح، و نوری پور، مهدی. (۱۳۹۲). بررسی وضعیت شاخص های کیفیت زندگی در مراکز دهستان های شهرستان جیرفت. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۵(۲)، شماره پیاپی ۱۲، تابستان.
۵. عبدی، عباس، و گودرزی، محمد. (۱۳۷۸). تحولات فرهنگی در ایران. انتشارات روش.
۶. قاسمی، وحید. (۱۳۸۹). مدل سازی معادله ساختاری با استفاده از Amos Graphics. تهران: نشر جامعه شناسان.
۷. قالیباف، محمدباقر، رمضان زاده لسبویی، مهدی، و یاری شگفتی، اسلام. (۱۳۸۸). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان روستایی از کیفیت زندگی و آثار آن بر امنیت مناطق مرزی (مطالعه موردی: بخش نوسود استان کرمانشاه). فصلنامه روستا و توسعه، ۱۲(۳)، ۱۶۳-۱۸۴.
۸. قنبری، یوسف؛ رحیمی، حمزه؛ احمدیان، مهدی. (۱۳۹۲). "بررسی، سنجش و ارزیابی شاخص کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: دهستان میانه، شهرستان فسا)". مجله پژوهش و برنامه ریزی روستایی، سال دوم، شماره سوم، صفحات ۷۳-۹۵.

۹. لطفی، صادق. (۱۳۸۸). مفهوم کیفیت زندگی شهری: تعاریف، ابعاد و سنجش آن در برنامه‌ریزی شهری. فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیای انسانی، ۱(۴).
۱۰. مختاری، محمد، و نظری، جعفر. (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی کیفیت زندگی. تهران: جامعه‌شناسان.
۱۱. مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). نتایج تفصیلی سرشماری نفوس و مسکن، شهرستان کرمانشاه.
12. Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati. Social Indicators Research, 88(2), 297-310.
13. Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A case study of Guwahati. Social Indicators Research, 88.
14. Dissart, J., Deller, S. (2000). Quality of Life in the Planning Literature. Journal of Planning Literature, 15, 135-161.
15. Diwan, R. (2000). Relational Wealth and Quality of Life. Journal of Socio-Economics, 29.
16. Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts. Landscape and Urban Planning, 65, 5-18.
17. Liu, B. (1976). Quality of life indicators in U.S metropolitan areas: A statistical analysis. New York: Rutledge.
18. Maesen, V., Walker, L. (2003). Social Quality and Quality of Life. Paper for ESPA-NET Conference, Copenhagen, 13-25.
19. Millz, J. (1985). Improving the Quality of Life in Rural Area. Journal of Rural Development, 2, 4-24.
20. Pacione, M. (2003). Urban Environmental Quality and Human Wellbeing: A Social Geographical Perspective. Landscape and Urban Planning, 65(1-2), 19-30.
21. Philips, D. (2006). Quality of life: Concept, policy, and practice. London: Routledge.
22. RIM, M. (2000). Rural environmental quality and human well-being: Toward a conceptual framework and demarcation of concepts. Rural Planning, 45, 5-19.
23. uh, S. (2005). An investigation of the relationships between quality of life and residential environments among rural families (Doctoral dissertation).
24. WWW.Google earth.
25. www.nqdir.ir-